TURLI TILLAR TIZIMIDA “FASHION BLOG” LEKSEMALARINING MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI

Atajanova Nazokat Mansur qizi,
Urganch innovatsion universiteti,
“O‘zbek va xorijiy filologiya”kafedrasi o‘qituvchisi
E-mail: atajanovanazokat@gmail.com

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18698576

Abstract. *This article examines the morphological characteristics of the lexeme fashion blog across different language systems, with particular emphasis on English, Uzbek, and Russian. The study explores how the lexeme adapts to diverse grammatical structures, word-formation models, and inflectional systems. Special attention is paid to borrowing mechanisms, hybrid formations, compounding, derivational productivity, and grammatical integration within recipient languages. The analysis demonstrates that fashion blog functions not only as a nominative unit but also as a dynamic linguistic marker reflecting globalization, digital culture, and socio-cultural identity. The research contributes to comparative linguistics, morphology, and discourse studies by highlighting the cross-linguistic variability and adaptability of fashion-related digital lexemes.*

Keywords: *fashion blog, morphology, word formation, borrowing, digital discourse, comparative linguistics.*

Annotatsiya. *Mazkur maqolada turli tillar tizimida “fashion blog” (feyshn-blog) leksemasining morfologik xususiyatlari ingliz, o‘zbek va rus tillari materiallari asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda ushbu leksemaning so‘z yasalishi, morfologik moslashuvi, grammatik integratsiyasi va gibrid shakllarining shakllanish mexanizmlari o‘rganiladi. “Fashion blog” leksemasining nafaqat nominativ birlik, balki raqamli madaniyat, globallashuv va lingvomadaniy jarayonlarni aks ettiruvchi diskursiv birlik ekanligi asoslab beriladi. Maqola qiyosiy tilshunoslik va zamonaviy morfologiya uchun muhim ilmiy xulosalarni taklif etadi.*

Kalit so‘zlar: *fashion blog, feyshn-blog, morfologiya, so‘z yasalishi, o‘zlashma, raqamli diskurs, qiyosiy tilshunoslik.*

Аннотация. *В статье рассматриваются морфологические особенности лексемы fashion blog в различных языковых системах на материале английского, узбекского и русского языков. Анализируются способы словообразования, морфологической адаптации, грамматической интеграции и гибридизации заимствованной единицы. Лексема fashion blog интерпретируется как динамический элемент цифрового дискурса, отражающий процессы глобализации и культурной трансформации. Полученные результаты вносят вклад в развитие сравнительной морфологии и дискурсологии.*

Ключевые слова: *fashion blog, морфология, словообразование, заимствование, цифровой дискурс, сравнительная лингвистика.*

Zamonaviy tilshunoslikda raqamli makon bilan bog‘liq leksik birliklarning shakllanishi va rivoji alohida ilmiy ahamiyat kasb etmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivoji, internet makonining kengayishi,

ijtimoiy tarmoqlar va blog platformalarining ommalashuvi natijasida til tizimiga ilgari mavjud bo‘lmagan yangi tushunchalar, terminlar hamda gibrid leksik birliklar kirib kelmoqda. Bunday birliklar nafaqat nominativ vazifani bajaradi, balki zamonaviy jamiyatning madaniy, ijtimoiy va estetik qarashlarini ham o‘zida mujassam etadi.

Xususan, blog diskursi doirasida shakllangan leksik birliklar raqamli kommunikatsiyaning muhim komponenti sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bloglar shaxsiy fikr, tajriba va pozitsiyani ommaga yetkazish vositasi bo‘lish bilan birga, muayyan soha terminologiyasining shakllanishi va faollashuviga ham xizmat qilmoqda. Shu jihatdan, “fashion blog” leksemasi zamonaviy global kommunikatsiya jarayonlarining mahsuli sifatida til tizimida alohida o‘rin egallaydi.

“Fashion blog” dastlab ingliz tilida moda va raqamli yozma muloqotning tutashgan nuqtasida vujudga kelgan bo‘lsa-da, bugungi kunda u ko‘plab tillarda, jumladan, o‘zbek va rus tillarida ham faol o‘zlashgan holda qo‘llanilmoqda. Bu leksemaning boshqa tillarga kirib borishi globallashuv jarayonlari, g‘arb madaniyati ta’siri hamda raqamli madaniyatning universallashuvi bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘zlashma birlik sifatida “fashion blog” har bir tilning morfologik, fonetik va grammatik xususiyatlariga moslashib, turli shakl va variantlarda namoyon bo‘lmoqda.

“Fashion blog” leksemasining ingliz tilidagi morfologik tabiati. Ingliz tilida fashion blog leksemasi murakkab ot (compound noun) sifatida shakllangan bo‘lib, u ikki mustaqil leksik birlik — fashion va blog komponentlarining birikmasidan tashkil topadi. Ingliz tiliga xos bo‘lgan analitik tuzilma ushbu birlikda yaqqol namoyon bo‘ladi, chunki unda grammatik ma’no asosan so‘z tartibi va leksik komponentlar o‘rtasidagi munosabat orqali ifodalanadi. Bu holat ingliz tilida qo‘shma otlarning shakllanishi uchun xos bo‘lgan eng muhim morfologik belgilardan biridir.

Morfologik jihatdan fashion blog leksemasi son kategoriyasiga ega bo‘lib, ko‘plik shakli -s qo‘shimchasi orqali yasaladi: fashion blogs. Bu holat ushbu birlikning ingliz tilidagi grammatik tizimga to‘liq integratsiyalashganini ko‘rsatadi. Shuningdek, leksema aniqlovchi so‘zlar bilan erkin birikish xususiyatiga ega: personal fashion blog, professional fashion blog, popular fashion blog, online fashion blog. Bu birikmalar uning sintaktik moslashuvchanligini va diskurs doirasida faol qo‘llanilishini ta’minlaydi.

Bundan tashqari, fashion blog leksemasi ingliz tilida yuqori derivatsion faollikka ega. U asosida bir qator hosila birliklar yaratiladi, jumladan: fashion blogger (blog yurituvchi shaxs), fashion blogging (faoliyat turi), fashion-blog-based content kabi murakkab va kengaytirilgan shakllar. Bu jarayon ingliz tilida so‘z yasalishning asosiy usullaridan biri bo‘lgan affiksatsiya va kompozitsiyaning samarali qo‘llanilayotganini ko‘rsatadi.

Natijada, ingliz tilida fashion blog leksemasi morfologik jihatdan barqaror, sintaktik jihatdan moslashuvchan va derivatsion jihatdan faol birlik sifatida namoyon bo‘ladi. U ingliz tilining analitik tuzilmasi, so‘z yasalish imkoniyatlari va raqamli madaniyatga ochiqligini yaqqol aks ettiruvchi leksik birliklardan biri hisoblanadi.

O‘zbek tilida “fashion blog / feyshn-blog” leksemasining morfologik moslashuvi. O‘zbek tilida mazkur birlik ko‘pincha feyshn-blog shaklida fonetik va grafematik moslashuvga uchragan holda qo‘llaniladi. Inglizcha fashion komponentining “feyshn” tarzida yozilishi o‘zbek tilining fonetik tamoyillariga moslashtirish jarayonini aks ettiradi. Bu holat o‘zlashma leksemalarning milliy til tizimiga adaptatsiya qilinishi jarayonida fonetik, grafematik va morfologik omillar birgalikda ishlashini ko‘rsatadi.

O‘zbek tilida feyshn-blog qo‘shma ot sifatida baholanadi. U ikki komponentli bo‘lib, defis orqali yozilishi uning semantik yaxlitligini saqlab qolish bilan birga, o‘zlashma birlik sifatidagi statusini ham ko‘rsatadi. Biroq til amaliyotida ayrim hollarda defissiz (feyshn blog) yoki inglizcha grafika asosida (fashion blog) yozilish variantlari ham uchraydi. Bu esa leksemaning ortografik barqarorlashuv jarayoni hali to‘liq yakunlanmaganini bildiradi.

Morfologik jihatdan mazkur birlik o‘zbek tilining agglutinativ tizimiga faol ravishda integratsiyalashgan. Agglutinativ tuzilma tufayli leksema turli grammatik qo‘shimchalarni erkin qabul qiladi:

1. Ko‘plik kategoriyasi:

feyshn-bloglar — bu shakl birlikning to‘liq grammatik moslashganini ko‘rsatadi.

2. Egalik kategoriyasi:

feyshn-blogim, feyshn-blogingiz, feyshn-blogi — egalik qo‘shimchalari bevosita ikkinchi komponentga qo‘shiladi, bu esa morfologik markazning “blog” qismi ekanligini tasdiqlaydi.

3. Kelishik kategoriyasi:

feyshn-blogda, feyshn-blogdan, feyshn-blogga, feyshn-blogni kabi shakllar o‘zbek tilining sintaktik tizimida mazkur birlikning erkin ishtirok etishini ta’minlaydi.

4. So‘z yasalishi (derivatsiya):

feyshn-bloger (shaxs nomi),

feyshn-blogchilik (faoliyat nomi),

feyshn-blogerlik (kasbiy yoki ijtimoiy maqomni bildiruvchi birlik).

Bu hosilalar o‘zbek tilidagi affiksatsiya jarayonining samarali ishlashini namoyon etadi. Ayniqsa, -chi/-er, -lik/-chilik kabi affikslarning qo‘llanishi o‘zlashma birlikning milliy derivatsion tizimga muvaffaqiyatli qo‘shilganini ko‘rsatadi.

Ingliz va o‘zbek tillarida “fashion blog / feyshn-blog” leksemasining qiyosiy morfologik tahlili. “Fashion blog” leksemasining ingliz va o‘zbek tillaridagi morfologik xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish ushbu birlikning turli tipdagi til tizimlarida qanday moslashuv mexanizmlaridan o‘tishini aniqlash imkonini beradi. Ingliz tili analitik, o‘zbek tili esa agglutinativ til bo‘lganligi sababli, mazkur leksemaning grammatik integratsiyasi har ikki tilda turlicha morfologik vositalar orqali amalga oshadi.

Avvalo, ingliz tilida fashion blog murakkab ot (compound noun) sifatida shakllanib, ikki mustaqil leksik birlikning bevosita birikishi asosida hosil bo‘ladi. Bu yerda grammatik munosabatlar affiksatsiya orqali emas, balki so‘z tartibi va komponentlararo semantik bog‘lanish orqali ifodalanadi. O‘zbek tilida esa ushbu birlik feyshn-blog shaklida fonetik-morfologik moslashuvga uchrab, agglutinativ grammatik tizim doirasida turli qo‘shimchalarni qabul qilish orqali faol ishlatiladi.

Qiyosiy tahlil shuni ko‘rsatadiki, har ikki tilda ham leksemaning morfologik markazi “blog” komponenti hisoblanadi. Ingliz tilida ko‘plik shakli -s affiksi orqali (fashion blogs), o‘zbek tilida esa -lar qo‘shimchasi orqali (feyshn-bloglar) ifodalanadi. Bu holat har ikki tilda grammatik yadroning bir xil semantik asosga ega ekanini ko‘rsatadi, biroq morfologik realizatsiya turlicha amalga oshadi.

Derivatsion jihatdan ham muhim farqlar kuzatiladi. Ingliz tilida hosila birliklar asosan suffiksatsiya va konversiya yo‘li bilan yuzaga keladi: fashion blogger, fashion blogging. O‘zbek tilida esa derivatsiya jarayoni kengroq affiksatsiya tizimi orqali amalga oshadi: feyshn-bloger, feyshn-blogchilik, feyshn-blogerlik. Bu o‘zbek tilining so‘z yasalish imkoniyatlari agglutinativ xususiyat tufayli yanada sermahsul ekanini ko‘rsatadi.

Quyidagi jadval ingliz va o‘zbek tillaridagi asosiy morfologik farqlarni umumlashtiradi:

Mezoni	Ingliz tili	O‘zbek tili
Til tipi	Analitik	Agglutinativ
Leksema shakli	fashion blog	feyshn-blog
Morfologik turi	Murakkab ot	O‘zlashma qo‘shma ot
Ko‘plik	fashion blogs	feyshn-bloglar
Derivatsiya	blogger, blogging	bloger, blogchilik
Grammatik moslashuv	Cheklangan affiksatsiya	Keng affiksatsiya
Integratsiya darajasi	To‘liq	To‘liq

Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, “fashion blog” leksemasi har ikki til tizimida ham morfologik jihatdan faol va moslashuvchan birlik hisoblanadi. Ingliz tilida u analitik tuzilma doirasida barqaror compound sifatida faoliyat yuritsa, o‘zbek tilida agglutinativ xususiyatlar ta’sirida grammatik va derivatsion jihatdan yanada kengroq imkoniyatlarga ega bo‘ladi.

Xulosa qilib aytganda, “fashion blog / feyshn-blog” leksemasining morfologik moslashuvi ingliz va o‘zbek tillari o‘rtasidagi tipologik farqlarni aniqlash bilan birga, globallashuv sharoitida til tizimlarining ochiqligi va dinamik rivojlanishini ham yaqqol namoyon etadi. Tadqiqot natijalari qiyosiy morfologiya, internet lingvistikasi hamda raqamli diskurs tadqiqotlari uchun nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, kelgusida boshqa raqamli leksik birliklarni o‘rganishda metodologik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Leonard Bloomfield. Language. — New York: Holt, Rinehart and Winston, 1933.
2. David Crystal. Language and the Internet. — Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
3. Ferdinand de Saussure. Course in General Linguistics. — London: Duckworth, 1983.
4. Roland Barthes. The Fashion System. — Berkeley: University of California Press, 1990.
5. Laurie Bauer. Introducing Linguistic Morphology. — Edinburgh: Edinburgh University Press, 2003.
6. Martin Haspelmath. Understanding Morphology. — London: Hodder Education, 2002.
7. D. Lutfullayeva. Zamonaviy o‘zbek tili leksikasi. — Toshkent: Fan, 2018.
8. D. Xudoyberganova. Til va madaniyat. — Toshkent: Akademnashr, 2020.
9. M. Saparniyazova. Zamonaviy diskurs tahlili. — Toshkent: Universitet nashriyoti, 2021.
10. William O'Grady, John Archibald, Mark Aronoff. Contemporary Linguistics: An Introduction. — Boston: Bedford/St. Martin’s, 2017.